

Günel ABBAS

*Odur, yanır dan yeri...
Addımla günəşlə tən.
Torpaqdan başlanmır, yox,
Kişi qanundakı qeyrət selindən,
Səndən başlanır Vətən.
Məndən başlanır Vətən!*

Şairin bu misralarından sonra səsinə minlərlə, milyonlarla Vətən sevdalısı səs verdi. Həmin dövrdə mübariz çıxışlarına, meydanı azadlıq ruhu ilə dalğalandırıldığına görə zindana atılsa da, sənədlisübütlü memuar yazılarını işiq üzünə çıxardı, millətin istiqlalına yetişdi. Heç şübhəsiz, bu, hər inqilabçı şairə qismət olmayır. Ancaq bir məqam daha çox təəssüf doğurur ki, istiqlaliyyət uğrunda qılıncdan kəsərli misraları ilə döyüşüb, mübarizə aparmış azadlıq aşiqinə istiqlal şairi olmasını rəsmən təsdiqləyən İstiqlal ordeni ilə təltif olunmasını görmək qismət olmadı.

Buna baxmayaraq şair özünün və sözünün əbədi olacağına bütün varlığı, şüuru ilə əmin idi. Təbii ki, bu da Vətənə, xalqına, torpağına bağlılığına görə idi.

Böyük mücahidin həyatı...

Bu gün ondan söz açmağımız təsa-

düfi deyil. Çünki bu gün Azərbaycan ədəbiyyatının ölməz siması Xəlil Rza Ulutürkün 91-ci ildönümüdür. O, 1932-ci il oktyabrın 21-də Salyanda anadan olub. 1949-1954-cü illərdə Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsində təhsil alıb. 1950-1960-cı ildə Azərbaycan Pedaqoji Universitetində baş müəllim kimi fəaliyyət göstərmiş. 1959-cu ildə Bakıda Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun aspiranturasında təhsilini davam etdirib.

Təqiblərə görə universitetdən uzaqlaşdırıldı...

Xəlil Rza Ulutürk 1984-cü ildə "Ömürdən uzun gecələr", "Qardaşlıq çələngi" kitablarını yazıb. İctimai görüşlərinə görə təqiblərə məruz qalan şairi Azərbaycan Pedaqoji Universitetindən uzaqlaşdırırlar. Sonralar onu, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutuna dəvət edirlər. Burada o elmi-tədqiqat işi və bədii yaradıcılıqla məşğul olur, azadlıq mübarizəsini davam etdirir.

Vətəni üçün canından pay verən, vətənpərvər şair "Təbriz yenə doğular", ancaq vətən əldən getməməlidir"- de-

Səndən başlanır Vətən!

Milli-demokratik hərəkətimizin yorulmaz mücahidi - Xəlil Rza Ulutürk 91

yərək, odlu-alovlu çıxışları ilə həmişə düşməne qarşı nifrətini bildirib. Təsadüfi deyil ki, ona istiqlalın alovlu şairi deyirdilər.

1990-cı il 20 Yanvar hadisələrinə, rus qoşunlarının günahkar insanları tankların altına salmasına yenə öz çıxışları, şeirlərilə kəskin bir dillə cavab verən

Ulutürk zirvəsi saflıqla, ədalətlə qazanan zirvədir. Bu zirvəyə çatmaq üçün Vətəni, xalqını Xəlil Rza Ulutürk kimi sevmək lazımdır. Əsərlərində Vətən sevgisi, düşməne nifrət, xalqın azadlığı, bütün zəncirləri məhv edərək birgə ol-

qəlbindən axıb gələn hisslərlə yazıb.

Xəlil Rza Ulutürkün həyat yoldaşı Firəngiz xanımın dilindən:

"Xəlil Rzaya 80-ci illərdə millətçi damğası vurmaq istəyirdilər. Xalqın azadlığını istədiyinə görə şair bir çox məhrumiyyətlərə məruz qalıb. Şair çıxış edərkən bir çoxları zalı tərkdir, onu "dəli" adlandırırdılar. Ancaq Heydər Əliyev ona "Sən millətçi deyil, xalqın şairisən" deyir."

Xəlil Rza Ulutürk haqqın, ədalətin öz yerini tapmasını istəyirdi. O, xalqın haqsız yerə qırğınlara, təhqirlərə, güllə-

yasının şairi idi. O istəyirdi ki, türklər bir yumruq kimi birləşsinsinlər.

Vətənpərvərlik ruhunu oğluna da aşılayan istiqlaliyyət şairi Xəlil Rza vətən yolunda oğlunu və özünü fəda etdi. Şairin oğlu Təbriz Xəlilbəyli 1992-ci il Daşaltı əməliyyatında qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalır. Təbriz Xəlilbəyli anadan olanda "Oğul həsrəti" şeirini yazan şair bəlkə də oğlunun vaxtsız gedəcəyini öncədən duymuşdu.

Xəlil Rza 1990-cı il yanvarın 26-da SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin əməkdaşları tərəfindən həbs edilib Moskva -Lefortovo həbsxanasına göndərilir.

Aramsız sorğu-sual, ağır ittiham şairin iradəsini qıra bilmir. 8 ay 13 gün öz mühitindən təcrid olunmuş şair Lefortovo gündəliyini, 200-dən çox şeir, poema və məktubunu qələmə alır. 1990-cı il oktyabrın 9-da Moskvadan Bakıya gətirilir və bir ay məhkəmə prosesindən sonra azadlığa buraxılır. Ancaq həbsdə şəxər xəstəliyinə tutulan şairin 1994-cü ildə vəziyyəti ağırlaşır və iyul ayının 22-də vəfat edir.

Xəlil Rza poeziyası gələcək nəsillər üçün bir xəzinədir. Onun mübarizliyi, mərdliyi hamının yaddaşında qalıbdır. Bu gün onun arzuları həyata keçib. Vətənin igid oğulları Qarabağımızı azad edib. Azərbaycan müstəqildir, azaddır. Ona görə də fəxrə dəyərlik ki, Xalqın mərd, mübariz oğlu, tarixdə iz qoyan sənətkar, türk dünyasının günəşi! Milli Qəhrəman atası! Ölməz şair Xəlil Rza Ulutürk.

maq arzusu ön planda olan şair hər misrasını ötəri hisslərlə deyil, ürəyindən,

yə tuş gəlməsinə etirazını bildirirdi.

Xəlil Rza Ulutürk ümumi türk dün-